

Автор

Кушнерук Сніжана Володимирівна,

вчитель початкових класів

КЗ «Кухченська ЗОШ І-ІІІ ступенів» Локницької сільської ради

Зарічненського району Рівненської області.

Мета: ознайомити учнів з життям звірів восени, зі змінами, що відбуваються в їх житті; вчити наводити приклади тварин, які змінюють забарвлення хутра, готують запаси кормів, готуються до зимової сплячки; розвивати спостережливість, уміння порівнювати, узагальнювати; формувати навички охорони природи на прикладі звірів.

УРОК-ПОДОРОЖ З ПРИРОДОЗНАВСТВА В 2 КЛАСІ

Тема. Тварини восени.

Мета: ознайомити учнів з життям звірів восени, зі змінами, що відбуваються в їх житті; вчити наводити приклади тварин, які змінюють забарвлення хутра, готують запаси кормів, готуються до зимової сплячки; розвивати спостережливість, уміння порівнювати, узагальнювати; формувати навички охорони природи на прикладі звірів.

Обладнання: хмаринки для подорожі з назвами зупинок; загадки; підручник; малюнки тварин; модель мікрофона; картки для роботи в групах.

Тип уроку: нестандартний. Урок-подорож.

Хід уроку

І. Організаційний момент.

Ви почули вже дзвінок,

Він покликав на урок,

Кожен з вас підготувався,

На перерві постарався,

А тепер часу не гаймо

І урок-подорож з природознавства починаймо.

- А подорожуватимемо ми на хмаринках.

- Як бачите, у нас під час подорожі буде велика кількість зупинок, на яких ми виконуватимемо певні завдання. Тож давайте будемо уважними, старанними, працюватимемо плідно, відповідатимемо швидко, правильно, чіткою. Рушаємо?

1 зупинка «Привіталочка» (Представлення гостей)

- Любі діти, у нас на уроці є гості, які з нами сьогодні подорожуватимуть.

Тож тепер всі дружно встаньмо,
На гостей уважно гляньмо,
Усмішками їх привітаймо
І тихенько за парти сідаймо.

- Діти, якщо завдання виконано, хмаринку знімаємо.

2 зупинка «Спостерігалочка»

(З мікрофоном, біля календаря природи учень-синоптик все про що говорить показує на календарі).

- Діти, чи знаєте ви, як називається професія людини, яка повідомляє нам прогноз погоди кожен день? (Відповідь учнів). Так, дійсно синоптик.

Щоб урок наш розпочати
Прогноз погоди треба взнати.
Синоптика вибираємо
І про погоду розповідаємо.

Учень. Сьогодні буде ясна погода, температура повітря +2 градусів, опадів не передбачається. Вдалого вам дня! Синоптик (прізвище, ім'я).

- Ще одну справу виконано.

3 зупинка «Перевірлялочка» (Перевірка домашнього завдання).

- Ми рушаємо далі. Думаю, ви зрозуміли, що мова йтиме про домашнє завдання.

- Які явища відбуваються з рослинами восени?

(Рослини змінюють зелене забарвлення).

Після зміни забарвлення листя починається листопад – пора опадання листя.
Жовтіють і в'януть трави.

Рослини готуються і переходять до зимового спокою.)

4 зупинка «Визначалочка» (Визначення теми і мети уроку).

- Прийшов час визначити тему нашого уроку. Щоб приступити до вивчення нової теми, нам потрібно відгадати загадки. Відповіді і будуть темою нашого уроку.

Загадки.

 В літню днину у ярузі
Він реве, лама гілля.
Ну, а взимку, у барлозі
Міцно спить, мов немовля.

(Ведмідь)

 Червонясту шубу має,
По гілках вона стрибає.
Хоч сама мала на зріст,
Та великий має хвіст.

(Білочка, куниця, вивірка)

Майстер має добрий хист,
Він умить збудує міст –
Без сокири й молотка.
І без жодного гвіздка!

(Бобер)

- Так, прослухавши загадки можемо сказати, про кого йтиметься на уроці. (Відповіді).
- Сьогодні на уроці ми дізнаємося про життя звірів восени, про зміни, що відбуваються в їхньому житті.

5 зупинка «Вивчалочка»

- Як ви розумієте її назву? (Відповіді).

Вчитель. Восени змінюється не лише життя рослин. До зими готуються і тварини. Деякі звірі роблять запаси корму. Наприклад, миші-полівки, кроти, хом'яки риють зимові комори-нірки і заповнюють їх зерном. В одній такій коморі може виявитися близько 5 кг зерна. Лісові миші збирають жолуді, насіння різних рослин і ховають їх у норі або у дуплах повалених дерев.

- А як готуються до зими білки? (Відповіді).

Учень. Білки в дуплах ховають горіхи і шишки, гриби розвішують на гілках дерев. Буває, що одна білка запасає на зиму 10-15 кг горіхів.

На сучках гриби розвішу,
Потім принесу горішок,
Мохом устелю дупло,
Щоб не дуло, не мело.

- У середині осені в багатьох звірів змінюється забарвлення хутра, відростає пухнаста густа шерсть. Зміна забарвлення і густоти хутра у тварин називають *линянням*.

- Як змінюється хутро у звірів під час линяння? Наведіть приклади.

У білки влітку хутро руде, не помітне поміж стовбурів хвойних дерев. До зими хутро стає густішим і довшим, набуває сірого кольору. Тепер білку важко помітити серед гілок, покритих снігом.

- Як ще звірі міняють свою шубку на зиму? (Відповіді).

Учень. Вірш «Зайці».

В полі, в лісі проживають,

А хаток своїх не мають.

Довговухі стрибунці.

Сірі й білі є зайці.

Взимку від лисиць втікають,

Їстоньки собі шукають,

Обгризають верболіз,
Кору кленів і беріз.
Зимня шубка в них густіша.
Навіть в сірого – світліша.
Зовсім біла в біляка –
Гарна, тепла і м'яка.

- Які тварини переживають холод, залігши у зимову сплячку?
(Відповіді). Де ж спить їжак?

Учень. Їжак запасів на зиму не робить. Він взимку спить, і їжа йому не потрібна. Їжак заривається в сухе листя, мох, траву або облаштовує гніздо в норі. Наприкінці вересня лягають спати і засинають аж до березня.

- Де ж спить ведмідь?

Учень. Бурий ведмідь облаштовує барліг з повалених буревієм дерев. Вимощує його сухим листям, травою, мохом, а потім накриває лігвищ гілками дерев. Перед тим як залягти в барліг, ведмідь посилено харчується, об'їдається ягодами, і при цьому жиріє. Під шкірою відкладається багато жиру. Жир і є запас їжі для ведмедя. Ведмідь залягає в барліг ще до того, як випаде сніг.

- Де спить борсук? Чим він живиться?

Учень. А борсуки зимують у норах. Коли випадає сніг і починаються морози, вони закривають вхід в нору травою і землею і залишаються в ній до весни. Нірку, де він спить, борсук утеплює листям, старанно вичищає. Це дуже охайний звір. Борсук не тільки від'їдається жолудями, а й робить запаси. У його нірках можна знайти сушених жаб, жуків і, навіть, грибів.

Учитель. Вовк, лисиця, заєць, лось ведуть активний спосіб життя.

Вовки завжди полюють на зайців, птахів, гризунів, на козулю. Вовки – це хижі тварини. У пошуках їжі вовк долає десятки кілометрів, може не їсти кілька днів. Саме тому в народі кажуть: «Голодний, як вовк».

Учень. Загадка.

Гостроносенька, хвостата
Ця тваринка рудувата.
Хутро в неї гарне, пишне.
Особливо хвіст розкішний!
На зайців вона плює
Бідолашних нюхом чує!
Мишу й птаха може з'їсти,
Може і в курник залізти.
Полюбляє і рослини:
Ягоди, плоди, насіння.

Взимку їй також не спиться

А зовуть її ... (Лисиця).

Вчитель. Не раз спостерігали як лисиця обдурює птахів. Ляже на бік, відкине хвоста, очі примружить і лежить, не ворухиться. Підлетить поцікавиться птах і потрапить лисиці до лап.

- Чи знаєте ви, діти, яка тварина має широкі лопатоподібні роги, які раз на рік скидає, (якраз взимку), з листопада по січень. А натомість виростають нові. (Відповіді).

Учень. Вірш «Лосі».

В листяному лісі лосю

Влітку краще всіх жилося.

Горобина та вербичка,

Молода смачна осичка,

І трава, й чагарники,

Аж погладшали боки!

Взимку набагато гірше –

Зелені немає більше.

Доведеться кору гризти.

Та засохлі трави їсти.

6 зупинка «Відпочивалочка» (Фізкультхвилинка).

- Ми з вами добре працювали і прийшов час відпочити. (Черговий учень проводить фізкультхвилинку).

Із-за парт тихенько вставайте,

Фізкультхвилинку починайте.

Сірі зайчики маленькі

Вушка є у них довгенькі.

В лісі грались, веселились

І від того вже стомились.

І щоб добре працювати

Треба трішки пострибати.

Відпочили, розім'ялись

Й до роботи знову взялись.

7 зупинка «Всезначочка» (Узагальнення та систематизація знань).

1. Робота в групах.

- Пригадайте правила роботи в групах.

Правила роботи в групах:

➤ Оберіть старшого в групі.

➤ Говоріть почергово.

➤ Намагайтеся зрозуміти один одного.

➤ Поважайте думку кожного.

- Прочитайте текст, відгадайте, про яку тварину в ньому йдеться.

Текст для 1-ї групи.

Він постійно живе в землі. За один раз він з'їдає 20-30 грамів їжі, наївшись, тут же укладається спати; прокидається через 4-5 год голодним і знову вирушає за їжею. На зиму в сплячку не залягає, оскільки голодувати він не може. Голод для нього – загибель. *(Кріт)*

Текст для 2-ї групи.

У нього нема ні нори, ні гнізда. Він ховається то під кущем, то в ярочку виспитися. Інколи ямку в снігу викопує – там і заночує. Шуба у нього тепла, біла. Їсть молоді гілочки дерев, кущів. *(Заєць)*

Текст для 3-ї групи.

Живе у дуплі дерева. У ньому тепло та затишно. Головна їжа в коморі – жолуді, горіхи, сушені гриби. Шуба у неї взимку сіра. *(Білка)*

Текст для 4-ї групи.

Пізно восени заривається в опале листя і згортається у немічний клубок та спить аж до березня. Цей звір дуже корисний. Він знищує шкідників лісу. Спритно розправляється з полівками та гадюками. *(Їжак)*

Текст для 5-ї групи.

Цей звір робить нори у берегах водойми, а вхід до нори у воді. Їсть рослини, кору і гілочки дерев, навіть стовбури дерев, які перегризає і ховає під водою біля своїх хатинок. *(Бобер)*

2. Робота над загадками.

✚ Прийшла кума із довгим віником

На бесіду із нашим півником

Схопила півня на обід,

Та й замела мітлою слід.

(Лисиця)

✚ По гілках вона стрибає.

Хоч сама мала а зріст,

Та великий має хвіст.

Як намисто, оченята.

Хто це? Спробуй відгадати!

(Білочка)

✚ Я – вухастий ваш дружок,

В мене сірий козушок,

Куций хвостик, довгі вуса.

Я усіх-усіх боюся.

(Заєць)

✚ Хоч у нього шуба є,

Та як холод настає,

Він не їсть тоді, не п'є,

І не ходить, не гуляє,

А у лігво залягає.

(Ведмідь)

✚ Котиться клубочок,

Зовсім без ниточок.

Замість ниточок –

Триста голочок.

(Їжак)

- Які з цих тварин змінюють забарвлення хутра? (Відповіді).
- Які з цих тварин готують запаси кормів на зиму? (Відповіді).
- Які з цих тварин готуються до зимової сплячки? (Відповіді).

8 зупинка «Завершалочка» (Підсумок уроку).

- Що цікавого запам'ятали про звірів? (Відповіді).
- Наведіть приклади тварин, які змінюють забарвлення хутра. (Відповіді).
- Наведіть приклади тварин, які готуються до зимової сплячки. (Відповіді)

Вчитель. Кожна гілочка, квіточка, травинка, кожна тваринка – це природа, яка теж хоче жити, як і ми. Оберегайте природу, і вона віддячить вам сторицею.

За природою спостерігайте,
В неї мудрості навчайтесь,
Про тварин не забувайте,
Завжди їх охороняйте.
Все, що маєте – оберегайте
І нащадкам передайте.

Оцінку вашим знанням, діти, вчинкам дасть матінка-природа не раз, і не два.
А сьогодні. Маленькі природолюби, прийміть гостинці від лісових мешканців.

9 зупинка «Задавалочка» (Домашнє завдання)

- Діти, підготуйте розповіді про підготовку інших тварин до зими.

Пролунав знову дзвінок
І закінчився урок.
Працювали ми старанно,
Не втрачали часу марно.
Тож радійте всі в кінці,
Що у нашім другім класі
Учні просто молодці.

І рослинний, і тваринний світ, вся природа – це наша рідна Україна!

(Діти пригощаються лісовими горішками, а в класі лунає пісня «Це моя Україна» муз. М. Ведмедері, сл. А. Камінчука).